

Nore og Uvdal kommune

Trafikksikkerhetsplan 2017 - 2020

Vedtatt av Nore og Uvdal kommunestyre i K-sak 55/17, den 19.06.2017.

Innhold

1. Innledning	3
1.1 Bakgrunn for planen	3
1.2 Medvirkning.....	4
2. Visjoner og mål for trafikksikkerhetsarbeidet i Nore og Uvdal kommune	4
2.1 Visjon	5
2.2 Mål	5
2.3 Kriterier for trafikksikker kommune.....	5
2.4 Modell som viser arbeidsprosessen i trafikksikkerhetsarbeidet	6
3. Ulykkes- og ubehagspunkter	7
3.1 Ulykkespunkter.....	7
3.2 Ubehagspunkter.....	7
3.3 Statistikk – ulykkestall/skadeomfang de siste år	7
3.5 Økonomi	8
4. Handlingsplan.....	9
4.1 Pedagogiske og organisatoriske tiltak	9
4.1.1 Holdningsskapende tiltak	9
4.2 Fysiske tiltak	10
4.2.1 Tiltak kommunale veger og gang- og sykkelveger	10
4.2.2 Tiltak private veger	10
4.2.3 Tiltak fylkesveger	11
4.2.4 Tiltak fylkesveg 40.....	12
5. Aktuelle linker	12

1. Innledning

1.1 Bakgrunn for planen

Trafikksikkerhetsplanen skal være et arbeidsdokument for arbeidet med trafikksikkerhet i kommunen, og skal være et grunnlag for å søke Buskerud fylkeskommune om midler til trafikksikkerhetstiltak. Det kreves en kommunal trafikksikkerhetsplan for å få tildelt trafikksikkerhetsmidler.

Kommunestyret har i K-sak 76/08, den 01.09.2008, vedtatt følgende mandat for trafikksikkerhetsutvalget:

- Trafikksikkerhetsplan – rullering.
- Prioritere tiltak i handlingsplanen som skal utføres i tråd med budsjett/økonomiplan.
- Ha fokus på trafikksikkerhet og forebyggende tiltak.
- Fremme krav om bevilgning til trafikksikkerhetsarbeid/tiltak.
- Vurdere behov for nye gateløys.

Arbeidet med trafikksikkerhet er et viktig redskap i kampen mot å redusere ulykkestallene. Dette fordi en i dette arbeidet har mulighet til å engasjere innbyggerne i kommunen til å bidra slik at disse blir mer bevisst på trafikksikkerhet. En kan for eksempel opprette arbeidsgrupper der innbyggere deltar i arbeidet med trafikksikkerhet innenfor et geografisk område eller i drøfting av forskjellige tema innenfor trafikksikkerhet. Ved å informere innbyggerne om arbeidet som pågår i kommunen i forbindelse med trafikksikkerhetsplanen, kan en prøve å påvirke alle til å tenke trafikksikkerhet.

Selv om det på grunnlag av trafikksikkerhetsplanen bare kan søkes om midler til tiltak på kommunale og fylkeskommunale veier, vil det i rapporten bli listet opp de punktene og strekningene også på Fylkesveg 40 – tidligere riksvegnettet - som også oppfattes som farlige. Dette for at de ikke skal glemmes, og ikke minst for å brukes som innspill til vegvesenets budsjettering på Fylkesveg 40.

I kommuneplanens samfunnsdel vedtatt av kommunestyret 01.11.10 i K-sak 81/10 er temaene ”folkehelse og bolyst” og ”næringsutvikling og arbeidsplasser” trukket fram som kommunenes satsningsområder. I kommuneplanen er det pekt på at trafikksikkerhet både på skoleveg og i nærmiljøet der barn ferdes og leker må ivaretas på en tilfredsstillende måte.

Trafikksikkerhetsplanen er et dokument som må oppdateres jevnlig ettersom tiltak blir satt ut i livet og nye ubehagspunkter kommer til. Planperioden strekker seg over 4 år fra 2017 til 2020 og ny rullering planlegges i 2020. Trafikksikkerhetsplanen er ikke en kommunedelplan jf. plan- og bygningsloven, men en strategisk plan med prioritert tiltaksliste vedtatt av kommunestyret.

Tiltakslista baseres på en gjennomgang av nåsituasjonen i kommunen. Selv om det finnes planer/reguleringsplaner for noen av tiltakene som blir nevnt her, er de allikevel tatt med i planen. Dette er viktig for å gi en komplett oversikt over tiltak, og fordi ingen av ubehagspunktene som er kommet frem i dette arbeidet skal bli glemt/utelatt.

Kommunen har spredt bosetting med konsentrasjoner i kommunesenteret Rødberg, samt i Tunhovd, Norefjord og Uvdal sentrum. Hvert tettsted har barnehage, butikk(er) og enkelte øvrige tilbud til innbyggerne. I Uvdal og på Rødberg er det grunnskoler, i tillegg til videregående skole på Norefjord. Behovet for reiser innen kommunen pga. bosetting og behov/tilbud dekkes i hovedsak ved bruk av personbil. Det er ingen offentlig kommunikasjon utover skolebusser og bussforbindelse langs fylkesveg 40 – fra Kongsberg til Geilo.

Samferdselmessig er Nore og Uvdal en stor hyttekommune og en gjennomfartskommune pga. Fv. 40 som går gjennom kommunen fra syd mot nordvest. Dette er en av hovedfartsårene fra Østlandet til Vestlandet. Ellers går det en rekke fylkesveger og kommunale veger ut fra Fv. 40 for å knytte tettstedene og øvrig bosetting til denne. Det er meget viktig at standarden på vegnettet i kommunen er bra.

1.2 Medvirkning

Nore og Uvdal kommune ved trafikksikkerhetsutvalget utarbeider trafikksikkerhetsplanen. Trafikksikkerhetsarbeidet i Nore og Uvdal kommune utføres i samarbeid med Buskerud fylkeskommune, Statens Vegvesen, lokalt politi og Trygg Trafikk.

Trafikksikkerhetsplanen sendes på høring til skoler, FAU og foreninger/innbyggere for å innhente informasjon om forskjellige ubehagspunkter i kommunen. Ut fra dette arbeidet kommer en fram til en rekke punkter der innbyggerne har meldt tilbake at en har en opplevelse av ubehag, og det hadde vært ønskelig med en utbedring.

Kommunens representanter for barn og unge i plansaker og rådet for eldre og mennesker med funksjonsnedsettelse vil også være viktige bidragsyttere i prosessen.

Kommunen har siden sist revidering av trafikksikkerhetsplanen mottatt noen henvendelser om ubehagspunkter. Disse innspillene er vurdert konkret, og innspill som vurderes aktuelle er lagt inn i forslag til trafikksikkerhetsplan.

2. Visjoner og mål for trafikksikkerhetsarbeidet i Nore og Uvdal kommune

For å ha et ønsket fremtidsbilde å jobbe mot i trafikksikkerhetsarbeidet har Nore og Uvdal kommune utarbeidet en visjon å forankre arbeidet til. I tillegg til visjonen er det også formulert mål for trafikksikkerhetsarbeidet. Disse er delt opp i mål som en ønsker å oppnå med dette arbeidet.

Nore og Uvdal kommune har valgt 0-visjonen som sin visjon i trafikksikkerhetsarbeidet. Denne er hentet fra trafikksikkerhetsarbeidet i bl.a. Statens Vegvesen.

2.1 Visjon

Nore og Uvdal kommune skal legge til rette for at ingen mennesker blir drept eller alvorlig skadet i trafikken.

2.2 Mål

- ✓ Nore og Uvdal kommune skal være en kommune, hvor det er godt å bo og trygt og ferdes.
- ✓ Ingen drepte og alvorlig skadde i trafikken i Nore og Uvdal kommune.
- ✓ Nore og Uvdal kommune skal ha fokus på forebyggende trafikksikkerhetsarbeid.
- ✓ Gang-/sykkel- og bilveier skal ha tilfredsstillende standard og sikre myke trafikanter trygge ferdselsårer.
- ✓ Det skal sikres trygge ferdselsårer for myke trafikanter til skole og kollektivpunkter samtidig med utvikling av nye boligområder.
- ✓ Eliminere ulykkespunktene i kommunen.
- ✓ Redusere antall ubehagspunkter i kommunen.

2.3 Kriterier for trafikksikker kommune

- ✓ Kommunen har forankret ansvaret for kommunens trafikksikkerhetsarbeid hos ordfører og rådmann. Delansvar kan ligge hos den enkelte etatsleder
- ✓ Kommunen har et eget utvalg med ansvar for trafikksikkerhet.
- ✓ Kommunen har Trafikksikkerhetsplan som er forankret i fylkets trafikksikkerhetsplan.
- ✓ Planen har rullerings- og rapporteringsrutiner.
- ✓ Planen ivaretar både holdningsskapende og fysisk tiltak.
- ✓ Kommunen har oppdatert oversikt over trafikkulykker og trafikkuhell i kommunen.
- ✓ Kommunen har innarbeidet trafikksikkerhet i HMS/internkontrollsystemet.
- ✓ Kommunen har regler for reiser og transport i kommunens regi og ved kjøp av transporttjenester.
- ✓ Kommunen har innarbeidet kriteriene/sjekklistene for kommunens sektorer
- ✓ Kommunen påvirker lag og foreninger til å tenke trafikksikkerhet i sin virksomhet.

Plan og forvaltning:

- ✓ Alle planer som blir lagt frem for politikerne skal ha vurdert hensynet til trafikksikkerhet.
- ✓ Kommunens areal- og reguleringsplaner skal legges frem for barnas talsperson.

Helse- og omsorg:

- ✓ Kommunens folkehelsekoordinator deltar i det forebyggende trafikksikkerhetsarbeidet.

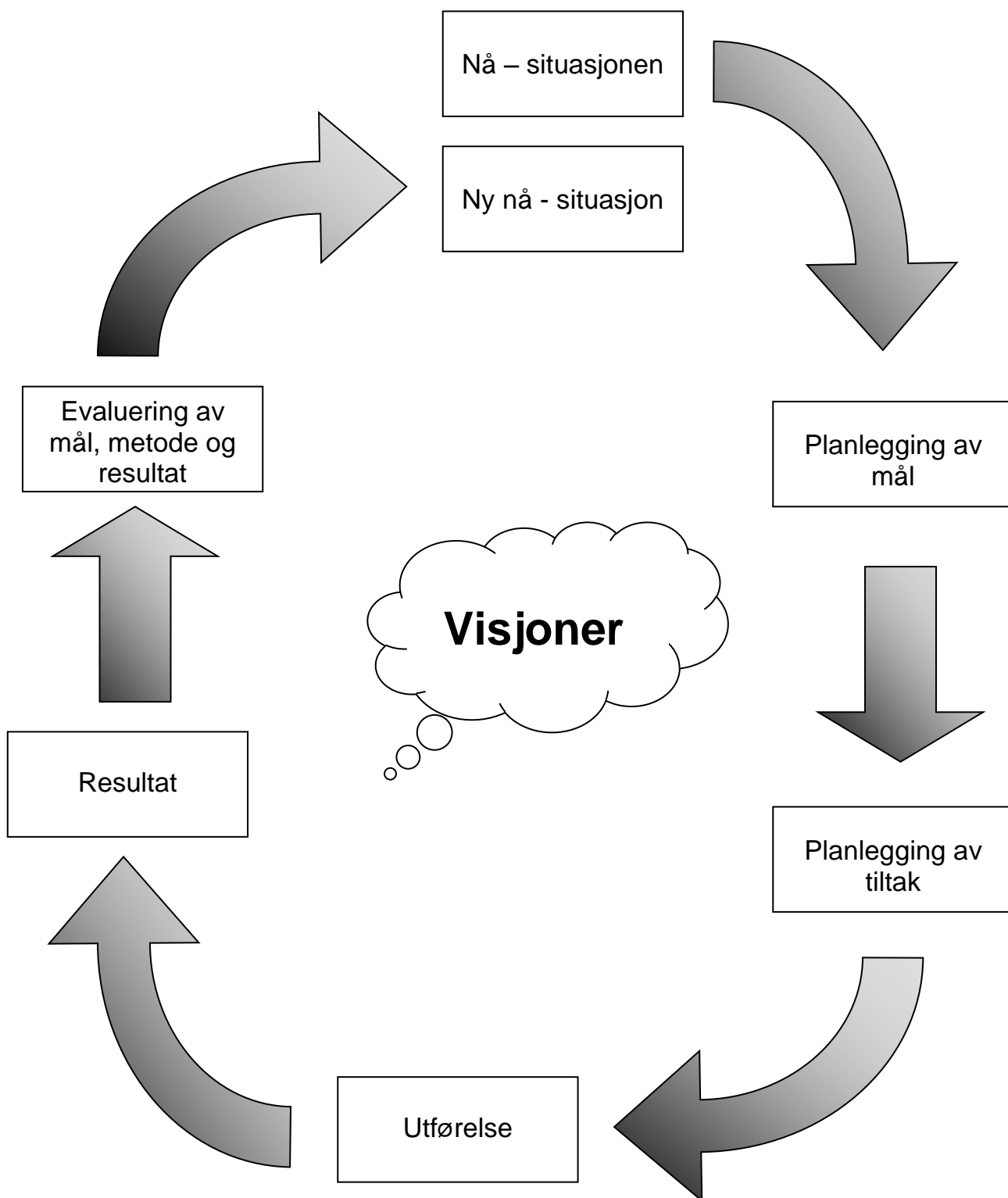
Oppvekst, barnehage og skole:

- ✓ Kommunen sikrer at kriteriene for trafikksikre barnehager og skoler blir implementert og fulgt opp.

Teknisk og drift:

- ✓ Kommunen har utarbeidet en oversikt / prioriteringsliste over behovet for fysiske trafikksikkerhetstiltak.

2.4 Modell som viser arbeidsprosessen i trafikksikkerhetsarbeidet

Figur 1: Modell som viser gangen i trafikksikkerhetsarbeidet.

3. Ulykkes- og ubehagspunkter

3.1 Ulykkespunkter

Når en skal se på trafikkulykkene som har skjedd i en kommune for å finne ulykkespunkter og strekninger, tar en for seg personskadeulykkene som har skjedd over et gitt tidsrom.

Med personskadeulykker mener vi de trafikkulykkene der personer skades. Ikke alle disse trafikkulykkene meldes til politiet. En regner med at det er ca. 50 % av personskadene som meldes til politiet. De skadene som ikke meldes er gjerne lettere personskader i forbindelse med eneulykker med bil og sykkelulykker.

Forsikringskadeulykker er de ulykkene der det bare oppstår materielle skader som sendes forsikringsselskapet. Denne typen ulykker er ikke så ofte brukt i ulykkesanalyser da ulykkene ofte er dårlig stedfestet. En antar også at mange av ulykkene med materielle skader aldri blir meldt, da det ikke lønner seg å ta disse på forsikringen.

Det er en utfordring for vår kommune at helgetrafikken og gjennomgangstrafikken øker betydelig på grunn av at utbygging i hytteområdene.

3.2 Ubehagspunkter

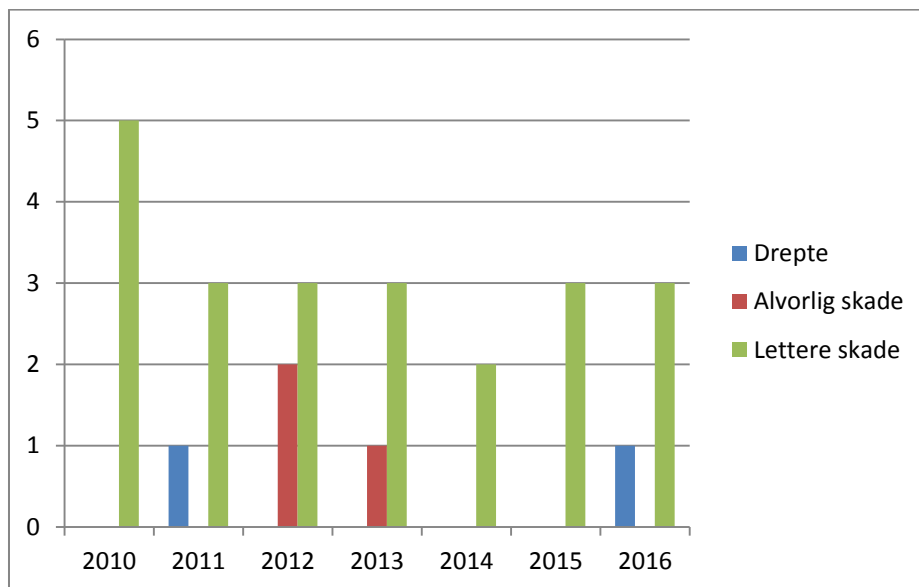
Ubehagspunkter er en betegnelse på punkter og strekninger i trafikken der det ikke nødvendigvis skjer så mange ulykker, men der trafikantene føler seg utrygge av forskjellige grunner.

3.3 Statistikk – ulykkestall for Nore og Uvdal kommune

	2014			2015			2016		
	Fv 40	Andre fylkesveier	Kommunale veier	Fv 40	Andre fylkesveier	Kommunale veier	Fv 40	Andre fylkesveier	Kommunale veier
Drepte	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Alvorlig skade	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lettere skade	2	0	0	2	1	0	3	0	0

Tabellen viser ulykker/skadeomfang fordelt på vegger i Nore og Uvdal de siste 3 år.

Statistikken viser at de fleste ulykkene i Nore og Uvdal skjer på Fv. 40 og at dette ofte er eneulykker/utforkjøring med personbil.

Diagrammet viser skadeomfang - ulykker i Nore og Uvdal kommune siste 7 år.

3.5. Økonomi

Tiltakene i handlingsplan er ikke kostnadsberegnet. Kommunen må bekoste tiltak for gang/sykkelveger og gatelys langs kommunale veger og fylkesveger. Statens vegvesen har ansvaret for gang/sykkelveger og gatelys langs fylkesveg 40 (tidligere riksveg 40).

Tiltakene som kommunen har utført de senere år, har i hovedsak blitt utført med tilskudd som fylkeskommunen er saksbehandler for. Det kan bevilges inntil 60 % tilskudd. Dette er en gunstig måte å finansiere tiltak på. Søknadsfrist for dette tilskuddet er for tiden 01. november året før tiltaket kan påbegynnes.

Kostnadene som kommunen må stå for er finansiert med investeringsmidler fra prosjekt ”8706 Trafikksikringstiltak”, for tiden kr 250 000 hvert år avsatt i økonomiplanen og det er viktig at trafikksikkerhetsutvalget kan påvirke at det bevilges tilstrekkelig med penger i kommunens årsbudsjett og økonomiplan til dette formålet.

4. Handlingsplan

4.1. Pedagogiske og organisatoriske tiltak

- Opplæring i ungdomsskolen/videregående skole. Arrangere årlig trafikksikkerhetsdag i samarbeid med politi, Statens vegvesen og Trygg trafikk.,
- Grunnskolen har krav om trafikkopplæring i sitt planverk, og barnehagene oppfordres til å lage eget tilpasset opplegg.
- Nore og Uvdal er lokalsamfunn med MOT. MOT er en holdningsskapende organisasjon som jobber for og med ungdom med målsetting om å bidra til robuste ungdommer og trygge ungdomsmiljø.
- Tilbud om oppfriskningskurs for ”eldre” trafikanter i samarbeid med Frivilligsentralen.
- Oppfordre alle innbyggerne til å rydde kratt og trær i private avkjøringer samt holde brøytekanterne lave om vinteren slik at sikten ikke hindres. Kommunen sender ut årlig påminning sammen med annen informasjon og på nettsidene.
- Kommunen skal etablere rutiner for å kvalitetssikre trafikksikkerheten i forbindelse med anleggsvirksomhet i kommunen. Det skal utarbeides ROS-analyser ved anbud.
- Kommunen skal etablere rutiner for snørydding og fjerning av vegetasjon langs skoleveiene.
- Det etableres rutiner for håndtering av innspill på trafikksikkerhetstiltak fra andre etater, organisasjoner og innbyggere/publikum.
- Trafikksikkerhet skal vurderes og vektlegges ved utarbeidelse av kommuneplanens arealdel og ved behandling av reguleringsplaner

4.1.1. Holdningsskapende tiltak

Det skal rapporteres årlig på gjennomførte tiltak.

Prioritet	Prioriterte holdningsskapende tiltak	Ansvar – utføres av	Planlagt Utføres
1	Trafikksikkerhetsdag for elever i ungdomsskolen / Numedal videregående skole (NVS)	Kommunen v/SBK avd. og NVS	Annethvert år i september, første gang i 2017
1	Holdningsarbeid ungdom/fart/rus. MOT-holdninger	Kommunen v/SBK avd. og NVS	Fortløpende som en del av undervisning /opplæring
1	Trafikksikkerhetsopplæring for barnehager og grunnskoler. Stikkord: Refleksbruk, gåing og sykling langs trafikkert veg, m.m	Kommunen v/SBK avd.	Fortløpende som en del av undervisning /opplæring
1	Valgfag trafikk for ungdomstrinnet	Kommunen v/SBK avd.	Fortløpende som en del av undervisning /opplæring

4.2. Fysiske tiltak

4.2.1. Tiltak kommunale veger og gang- og sykkelveger

Det skal rapporteres årlig på gjennomførte tiltak.

Prioritet	Prioriterte tiltak kommunale veger og gang- og sykkelveger.	Ansvar - Utføres av	Planlagt utført
1	Gatelys i alle vegkryss og ved mest brukte buss-stoppesteder.	Kommunen	Fortløpende
2	Skilte bedre og vedlikeholde eksisterende skilt/oppmerking	Kommunen	Fortløpende
3	Besørge tilstrekkelig vegetasjonsrydding av vegkryss og langs gang og sykkelveger	Kommunen	Fortløpende
4	Trafikksikkerhetstiltak i Syljerudvegen. Bussparkering skoleskys, bilparkering og gangvegløsning ved Rødberghallen	Kommunen	2017
5	Parkeringsplass ved Tunhovd barnehage/Tunhovd samfunnshus	Kommunen	2017/2018
6	Opparbeide gangvegsystem i tråd med reguleringsplanen for Rødberg sentrum, jf r. handlingsplan for tettstedsutviklingen. Prioritere gangvegen fra bussholdeplassen i Rødberg sentrum til fritidsparken, forbi brannstasjonen	Kommunen	2017/2018
7	Trafikksikkerhetstiltak i Syljerudvegen. Breddeutvidelse på vegen forbi Rødberg skole.	Kommunen	2018
8	Gangveg fra Liavegen til Rødberg Idrettsplass. Utredning/prosjektering	Kommunen	2017
9	Gatelys etter løypetrase som brukes til gangveg på vinteren, fra undergang ved Rødberg barnehage ned Bekkedalen	Kommunen	2018/2019
	Andre tiltak kommunale veger og gang- og sykkelveger.		
	Gangveg langs deler av Liavegen.	Kommunen	
	Vegen Haga-Solbakken. Fartshumper mellom øvre Haga og Solbakken. Redusert fartsgrense fra 50 kmh til 30 kmh	Kommunen	

4.2.2. Tiltak private veger

Det skal rapporteres årlig på gjennomførte tiltak.

Prioritet	Prioriterte tiltak private veger	Ansvar – utføres av	Planlagt Utført
1	Langs fylkesveg 40. Gangveg/tursti Norefjord – Søre Kravik. Inntil kr. 60.000 i årlig tilskudd fra kommunen, jfr. K-sak 90/13	Private / Bu-i-Nore.	Pågår
	Andre tiltak private veger.		
	Gatelys fra Solbakken til lysløypa i Tunhovd	Private	

4.2.3. Tiltak Fylkesveger

Det skal rapporteres årlig på gjennomførte tiltak.

Prioritet	Prioriterte tiltak fylkesveger	Ansvar – utføres av	Planlagt Utført
1	Gatelys på bussholdeplasser og der skolebarn går på/av bussen.	Kommunen og Statens vegvesen	Ikke planlagt
2	Mere autovern, bl.a. på Fv. 120 på strekningen Åsgården – Tunhovddammen.	Statens vegvesen	Ikke planlagt
3	Fv.122 Kirkebygdvegen. Utbedre mur / utvide vegen nedenfor Uvdal stavkirke. Sikre strekningen med autovern.	Statens vegvesen	Ikke planlagt
4	Fv. 116 Norefjord sentrum og Numedal videregående skole. Bedre styring av gående og tilrettelagte fotgjengerfelt. Fartshumper/gangfelt og redusert hastighet. F.eks. merke gangbane på en side av Norefjord bru og lysregulere eller skilte vikeplikt for en fartsretning på brua.	Statens vegvesen	Ikke planlagt
5	Fv. 120 Rødberg – Tunhovd. Fartshumper ved Tunhovd Oppvekstsenter, Tunhovd Mosesenter og vest for innkjøring til Solli Boligfelt. Redusert fartsgrense.	Statens vegvesen	Ikke planlagt
6	Fv. 119 Borgegrend. Asfaltert smalt. Utvide møteplasser og spesielle trange partier	Statens vegvesen	Ikke planlagt
7	Fv. 123 Hagenkrysset – Jøndalen. Ombygging av kryss med Fv. 40. Skiltes full stopp.	Statens vegvesen	Ikke planlagt
8	Fv. 116 Fullføre oppsetting av autovern, 50 m ved Kittilsland.	Statens vegvesen	Ikke planlagt
9	Fv. 116 Rydde opp i trafikkfarlig gjerde mot jernbanen	Statens vegvesen / Bane Nor	Ikke planlagt
	Andre tiltak fylkesveger.		
	Fv. 116 Norefjord. Bygge gangbru på Norefjord bru.	Statens vegvesen	Ikke planlagt
	Fv. 117 Rustan - Lesteberg. Ombygging av kryss med Fv. 40	Statens vegvesen	Ikke planlagt
	Fv. 120 Rødberg – Tunhovd. Utvidelser ved ”Messa” og ved NSB bygningene. Farlige/uoversiktlige kurver, blanding av gående og kjørende	Statens vegvesen	Ikke planlagt
	Fv. 120 Rødberg - Tunhovd. Sikre ura nord for Øygardsgrend mot ras/steinsprang	Statens vegvesen	Ikke planlagt
	Fv. 120 Rødberg - Tunhovd. Gangveg i Tunhovd sentrum. Slake ut stigning ovenfor kirken	Statens vegvesen	Ikke planlagt

4.2.4. Tiltak Fylkesveg 40

Det skal rapporteres årlig på gjennomførte tiltak.

Prioritet	Prioriterte tiltak Fylkesveg 40	Ansvar – Utføres av	Planlagt utført
1	Rødberg. Ombygging/utvidelse av gangveg/fortau fra Rødberg sentrum til Vikangrendkrysset.	Statens vegvesen	2017
2	Rødberg v/Kiwi. Sammenbinding av dagens gangveger fra Rødberg og langs Rødbergdammen. Fotgjengerfelt/fartshump og bedre gatelys.	Statens vegvesen	2017
3	Gatelys ved bussholdeplass Fagerstrand. Skolebarn bruker buss herfra.	Statens vegvesen	2017
4	Rødberg, ved kommunehuset. Bygge om vegkryss og sikre myke trafikanter, jfr. handlingsplan for tettstedutvikling i Rødberg sentrum. Lysregulert fotgjengerfelt?	Statens vegvesen	2018
5	Gatelys langs gangvegen fra Bjørnsrud bru til Bakkehaugan/Uvdal Handelslag. Prioritere bussholdeplasser/på-av-stigning for skolebarn bl.a. i tilknytning til Bakkehaugan boligfelt. Bedre varsling/skilting til Bakkeøya idrettsplass	Statens vegvesen	2018/2019
6	Gatelys v/Sporan bru/kryss til Øygardsgrend og Mørkvollen. Skolebarn bruker buss herfra.	Statens vegvesen	2020
7	Gatelys ved bussholdeplass Åsly.	Statens vegvesen	2020
	Andre tiltak Fv. 40.		
	Generell utbedring av fast dekke på strekninger med dårlig standard. Sikre fjellskjæringer mot ras og steinsprang. Foreta hogst og kantrydding langs vegen for å opprettholde gode siktforhold.	Statens vegvesen	Fortløpende
	Følge opp utbedringsplanen ”Fv. 40 gjennom Numedal” utarbeidet av Rambøll. Det gjenstår ombygging mellom Kravik og Kjøntvedt, vest for Bauta v/Rødberg og ovenfor Rødberg.	Statens vegvesen	Ikke planlagt
	Sporan bru er ulykkesbelastet. Ny bru vil løse problemene. Må bygges med gangfelt. Bedre skilting og belysning ville avhjelpe kortsiktig	Statens vegvesen	Ikke planlagt
	Gangveg fra Vikangrendkrysset til Smådøl bru for fremtidig adkomst for fotgjengere fra boligfeltet på Nord-Skogen	Statens vegvesen	Ikke planlagt
	Gangveg fra Uvdal skole til boliger på nordre Tufto, med ny undergang i fylkesvegen til friluftsområdene på søre Tufto.	Statens vegvesen	Ikke planlagt

Merknad:

Tiltak på fylkesvegene prioriteres/utføres iht. vedtatt fylkesvegplan og iht. nasjonal transportplan – NTP.

5. Aktuelle linker

Statistisk sentralbyrå: www.ssb.no

Trafikksikkerhetshåndboken: <http://tsh.toi.no/>

Statens Vegvesen: www.vegvesen.no